

Lənkəran çayı dadından və ətrindən bəllidir

Bölgədə çayçılığın inkişafına diqqət ildən-ilə artırılır

Çay süfrəmizin bəzəyidir. Ölkəmizdə elə ev olmaz ki, gün ərzində orada heç olmasa bir dəfə çay dəmlənməsin. Qonağımız gələndə sorğu-sualsız süfrəyə çay gətirilir. Yanında şirniyyat, yəni qənd, konfətdən başqa dilimlənmiş limon, imkan daxilində mürəbbə, quru meyvələr olmasına çalışırıq.

Zövqdən asılı olaraq, çay süfrəyə müxtəlif stəkanlarda, çox vaxt da armudu stəkanlarda verilir. Bu hal artıq xalqımızın adət-ənənəsinə, məişət mədəniyyətinə çevrilmişdir. Xeyir işlərdə, xüsusən iki gəncin qovuşması üçün qız evinə elçi gedənlər "hə" cavabı alandan sonra ortaya çay gəlir: "Çayımızı şirin eləyə bilərsiniz", - deyilir.

Hüzn mərasimlərində verilən çayı əzizini itirmiş adamın dərindən şərik olmağa gələnlərə ehtiramın əlaməti kimi də başa düşmək olar. Bir sözlə, çaya yaşadığımız həyatın, milli mentalitetimizin bir hissəsi kimi baxmağımız təbii. Məhz elə buna görə də onun şənliyinə şairlər yazılıb, nəğmələr bəstələnib. Unudulmaz müğənnimiz Şövkət Ələkbərovanın çay haqqında oxuduğu mahnı bu günün özündə də dinləyicilər tərəfindən rəğbətlə qarşılanır.

"Çay" deyəndə ilk olaraq yadımıza Lənkəran düşür. Çünki respublikamızda onun vətəni əsasən bura hesab olunur. Düzdür, Astara, Masallı, Zaqatala rayonlarında da bu məhsul yetişdirilir, ancaq o, 1912-ci ildə ilk dəfə Lənkərana gətirilib, burada becərilir. Çay emalı fabriki də respublikamızda ilk dəfə 1937-ci ildə Lənkəranda tikilib istifadəyə verilib. 1970 - 1980-ci illərdə Azərbaycanda 36 min hektarda çay plantasiyası olub və 34 min tondan çox quru çay istehsal edilmişdir. SSRİ dönəmində ovaxtkı ittifaqın çaya olan tələbatının 8-10 faizini respublikamız ödəyib.

Lakin sonradan məlum səbəblər üzündən çay təsərrüfatları yerlə yeksan edilib. Kolxoz-sovxoza təsərrüfatlarının ləğv edilməsi nəticəsində bir növ sahibsiz qalmış məhsul verən çay plantasiyaları mal-qaranın otlaq sahəsinə çevrilib. Çay emalı müəssisələri də həmin keçid dövründə nə-

zarətsiz qalaraq qısa vaxt ərzində sökülüb dağıdılıb.

1993-cü ildə Ulu Öndər Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra ölkəmizdə sabitlik yaranır. 1994-cü ildə inkişafın gələcəyini həll edən "Əsrin müqaviləsi" neft kontraktları imzalanır. Bir neçə il sonra bu layihə öz bəhrəsini verməyə, yəni neftdən gələn ilk gəlirlər respublika büdcəsinə daxil olmağa başlayır. Prezident İlham Əliyevin 11 fevral 2004-cü il tarixli sərəncamı ilə regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (birinci) qəbul olunur, digər sahələrlə yanaşı, aqrar sektorun, o cümlədən çayçılığın inkişafı ilə bağlı mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Həmin dövlət proqramları davam etdikcə ölkə iqtisadiyyatındakı sürətli irəliləyiş çayçılıq sahəsindən də yan keçmir. Bunlardan başqa da ölkə rəhbərliyi layihələr hazırlayıb həyata keçirir. 2018 - 2025-ci illər üçün respublikada çəltik-

çiliyin və sitrus meyvəçiliyinin, 2018 - 2027-ci illər üçün çayçılığın inkişafına dair dövlət proqramları qəbul olunur. Bu mühüm siyasi-iqtisadi sənədlər uzun illər baxımsız qalmış həmin sahələrin inkişafına şərait yaradır.

Dövlət tərəfindən verilən subsidiyalar, güzəştli şərtlər çəltikçilik, sitrus meyvəçiliyi və çayçılıq üçün stimullaşdırıcıdır. Sahibkarlar çay plantasiyalarını genişləndirmək, onun istehsalını artırmaq məqsədilə münbit şərait yarandığını görüb, necə deyərlər, ürəklənirlər. Boş torpaq sahələri götürüb çay plantasiyaları salır, emal müəssisələri tikirlər.

Araz Yağubov əslən lənkəranlıdır. Orta məktəbi bitirib, iş dalınca Rusiya Federasiyasına gedib. Ağıllı, zəhmətkeşliyi sayəsində biznes qurub, qısa zamanda uğurlar əldə edib. Qurduğu biznes ona yaxşı gəlir gətirib. Buna baxmayaraq, doğulub boya-baş çatdığı doğma el-obası, Azərbaycan, Lənkəran bir an da olsun yadından çıxmayıb. Hələ uşaq ikən evlərinin lap yaxınlığındakı çay plantasiyalarında işləyib xırda-para pul qazandığı anlar tez-tez gözləri önündən gəlib keçir.

Çayçılığın inkişaf etdirilməsi ilə bağlı dövlət tərəfindən görülən işləri, yaradılan şəraiti eşidən kimi Araz çamadanını yığışdırıb Lənkərana qayıdır. Rayon icra hakimiyyətinə gedir.

Torpaq sahəsi götürüb çay əkib-becərmək istədiyini bildirir. Rayon rəhbərliyi onun fikrini bəyənir və lazımı köməklik göstərir. A.Yağubov bacarıqlı mütəxəssisləri başına yığıb İstisu qəsəbəsi ərazisində işə başlayır. Yaxşı başlanğıc işə işin yarısıdır.

A.Yağubovun çay plantasiyaları nümunəvi qulluq nəticəsində daha tez məhsul verir. İstehsal etdiyi yaşıl çay emaldan sonra öz keyfiyyətinə görə digər çaylardan qat-qat fərqlənir. Lənkəranda hamı bu çayın keyfiyyətindən razılıq edir. İndi onun brendi altında bir neçə növ çay istehsal edilir. Bu çayların çoxu xarici ölkələrə ixrac edilir və orada baha qiymətə satılır.

Təkcə A. Yağubov deyil, rayonda çayçılığın inkişaf etdirilməsində digər sahibkarlar və şirkətlər də fəaliyyət göstərirlər. Keçən il Lənkəranda 543,7 hektar plantasiyadan 334,3 ton yaşıl çay yığılmışdır. Cari ilin ötən vaxtı ərzində bu rəqəm 155,1 ton olmuşdur. Yığım davam edir.

Çay plantasiyalarının ərazisi ildən-ildə genişləndirilir. Bu il "Beta Tea" MMC tərəfindən Osaküçə kəndində Şri-Lankadan gətirilmiş yeni məhsuldar plantasiyalar salınmışdır. Yığılan yaşıl çay yarpaqlarını emal etməkdən ötrü hazırda 5 fabriki fəaliyyət göstərir.

*Seyran CAVADOV,
"Azərbaycan"*